

EUROPESE COMMISSIE

Brussel, 23.11.2011
COM(2011) 815 definitief

VOL. 2/5 - ANNEX I

BIJLAGE

VOORTGANGSVERSLAG OVER DE EUROPA 2020-STRATEGIE

bij de

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT,
DE RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ
EN HET COMITÉ VAN DE REGIO'S**

Jaarlijkse groeianalyse 2012

1. INLEIDING

In 2010 is de Europese Raad het eens geworden over een brede respons op de uitdagingen waarmee Europa momenteel wordt geconfronteerd: de Europa 2020-strategie. In het huidige klimaat is deze strategie meer dan ooit relevant. Gedurende het eerste kwartaal van 2011 is het bbp in de EU gegroeid, maar daarna is het tempo behoorlijk vertraagd. De huidige verwachting is dat de economische groei aan het einde van het jaar vrijwel tot stilstand zal komen¹. In het eurogebied wordt de situatie nog verergerd door de aanhoudende staatsschuldcrisis en de niet-aflatende kwetsbaarheid van de bankensector. In deze situatie ontbreekt het huishoudens en bedrijven aan vertrouwen en zijn zij dan ook terughoudend met consumptie en investeringen. Door de beperkingen op de overheidsuitgaven is er bovendien zeer weinig ruimte voor een expansief begrotingsbeleid om de groei te stimuleren.

Deze situatie werpt een zware schaduw op de toekomstige groeiperspectieven, door een verstrekkend negatief effect op ondernemersactiviteiten, de arbeidsmarkt (waarbij jongeren en laaggeschoolden extra zwaar worden getroffen) en de overheidsfinanciën, zowel inkomsten als uitgaven. Tegelijkertijd wordt de mondiale omgeving steeds sterker competitief, nu opkomende economieën de technologieladder beklimmen.

Nu de EU de zwaarste economische crisis sinds haar ontstaan doormaakt, moeten we ons krachtiger inzetten voor meer groei, productiviteit en werkgelegenheid. We kunnen niet langer een onderscheid maken tussen de korte en de lange termijn, want de economische vooruitzichten voor de langere termijn hebben een onmiddellijke impact, op de korte termijn, op de leenkosten van de lidstaten. Hervormingen voor de langere termijn moeten tegelijk met maatregelen voor de kortere termijn worden ondernomen.

De Europa 2020-strategie benadrukt terecht dat er een nieuw groeipad moet komen dat kan resulteren in een slimme, duurzame en inclusieve economie, een pad dat de structurele zwakten van de Europese economie kan overwinnen, dat het concurrentievermogen en de productiviteit van Europa kan stimuleren en als fundament kan dienen voor een duurzame sociale markteconomie.

De strategie formuleert de volgende doelen die de EU in 2020 moet hebben bereikt: werk voor 75% van de EU-bevolking in de leeftijdsgroep 20-64 jaar; 3% van het bbp van de EU wordt geïnvesteerd in onderzoek en ontwikkeling; de “20/20/20”-klimaat- en energiedoelstellingen worden gehaald; het percentage voortijdige schoolverlaters bedraagt minder dan 10%, en minstens 40% van de jongere generatie heeft een diploma van hoger onderwijs of een gelijkwaardig niveau; ten minste 20 miljoen mensen zijn bevrijd van armoede en sociale uitsluiting. Deze doelstellingen zijn onderling verknoot. Ze zijn noodzakelijk voor ons succes in het algemeen en vergen gecoördineerde inspanningen in alle lidstaten, ondersteund met actie op EU-niveau.

De Europa 2020-strategie is een onderdeel van het Europese semester. Dit proces van sterkere economische coördinatie is begin 2011 van start gegaan. Op basis van de nationale hervormingsprogramma's en stabiliteits- en convergentieprogramma's heeft de

¹ http://ec.europa.eu/economy_finance/eu/forecasts/2011_autumn_forecast_en.htm

Raad in juli het eerste Europese semester afgerond met overeenstemming over een aantal landenspecifieke aanbevelingen, met een accent op gebieden waarvoor de lidstaten verdere actie moeten ondernemen². De aanbevelingen waren gericht op structurele hervormingen op een aantal gebieden met als doel Europa's groeipotentieel te realiseren, waarbij een sterk accent werd gelegd op het openstellen van de dienstenmarkten, het verbeteren van het regelgevingsklimaat, het waarborgen van de toegang tot financiering en het bevorderen van energie-efficiëntie³. De uitvoering van deze landenspecifieke aanbevelingen moet nu voorrang hebben.

2. VOORTGANG BETREFFENDE DE CENTRALE DOELSTELLINGEN VAN EUROPA 2020

Door de Europa 2020-doelstellingen te realiseren, kan het groeipotentieel van de lidstaten sterk worden vergroot. Momenteel zijn de maatregelen waartoe de lidstaten zich in hun nationale hervormingsprogramma's van voorjaar 2011 hebben gecommitteerd, echter onvoldoende om de meeste doelstellingen op EU-niveau te halen, met name wat energie-efficiëntie betreft⁴. De nieuwste statistieken laten bovendien zien dat alleen op het gebied van het onderwijs enige vooruitgang is bereikt in de richting van de doelstellingen op EU-niveau.

- **Onderwijs.** De algemene EU-doelstelling inzake vroegtijdig schoolverlaten zal met de huidige nationale verbintenissen niet worden gehaald. Met de nationale doelstellingen zou tegen 2020 een percentage van 10,5% worden gehaald, en wordt de gemeenschappelijke Europese doelstelling van 10% gemist. In 2010 stopten in de EU nog 14,1% van de scholieren vroegtijdig met hun opleiding, en in 2009 was dat 14,4%. Dit cijfer laat echter niet de aanzienlijke verschillen tussen verschillende landen en landsdelen zien. Wat het aantal personen met een voltooide tertiaire opleiding (in de leeftijdsgroep van 30-34 jaar) betreft, zou het cumulatieve effect van de huidige nationale doelstellingen op zich slechts leiden tot een percentage van omstreeks 37% in 2020. Het percentage is echter in de EU gestegen van 32,3% in 2009 tot 33,6% in 2010, en de huidige trends lijken erop te wijzen dat de centrale doelstelling van 40% daadwerkelijk kan worden bereikt voor de leeftijdsgroep 30-34.
- **Werkgelegenheid.** Als alle lidstaten hun nationale doelstelling bereiken, valt het resultaat voor de EU in haar geheel nog steeds 1 tot 1,3 procentpunt lager uit dan de doelstelling van 75%. Er is in 2011 geen substantiële vooruitgang geboekt. Nu het herstel stagneert en in de eerste helft van het jaar slechts een marginale algemene werkgelegenheidsgroei is bereikt, zal het werkgelegenheidspercentage voor 2011 in de EU-27 waarschijnlijk slechts weinig boven het cijfer voor 2010 (68,8%) uitkomen en ver onder het record van voor de crisis (70,3%) blijven. De uitdaging blijft dus om tussen nu en 2010 nog eens 17,6 miljoen mensen aan werk te helpen.

² COM(2011) 400 van 7.6.2011.

³ Zie de overzichtstabel in bijlage 1.

⁴ Zie de overzichtstabel in bijlage 2.

- **Onderzoek en ontwikkeling.** Op basis van de nationale streefcijfers zou de EU nog steeds rond 0,3 procentpunten onder het streefcijfer van 3% blijven. De investeringsquote voor onderzoek en ontwikkeling stond in 2009 op 2,01%, met weinig vooruitzichten voor vooruitgang in 2011.
- **Armoedevermindering.** De EU-doelstelling om ten minste 20 miljoen mensen tegen 2020 een uitweg uit armoede en sociale uitsluiting te bieden, zal met de huidige nationale streefcijfers niet worden gehaald. Volgens een eerste voorlopige schatting van de cumulatieve ambities, zullen tegen 2020 zo'n 12 miljoen mensen uit armoede en sociale uitsluiting zijn bevrijd. Als de effecten van strategieën voor bijvoorbeeld bestrijding van kinderarmoede of vermindering van langdurige werkloosheid in aanmerking worden genomen, kan dit cijfer 25% hoger uitvallen. Dat is echter nog steeds ten minste 5 miljoen, of 25%, minder dan de EU-doelstelling.
- **20/20/20.** Wat de 20/20/20-doelstellingen betreft, lijken de recente emissieramingen⁵ erop te wijzen dat de EU als geheel kan voldoen aan de doelstelling van 20% reductie van de uitstoot van broeikasgassen, maar dat een aantal lidstaten extra maatregelen moet nemen om hun bindende nationale doelstellingen te halen. Wat energie-efficiëntie betreft, wordt er gewerkt aan een algemene analyse van de nationale doelstellingen van de lidstaten. Het verslag daarover moet begin 2012 gereed zijn. Gezien de juridisch bindende nationale doelstellingen voor hernieuwbare energie moet de EU-doelstelling van 20% hernieuwbare energie in 2020 haalbaar zijn, mits de lidstaten hun actieplannen voor hernieuwbare energie volledig uitvoeren. Voor de EU is het aandeel gestegen van 10,34% in 2008 tot 11,6% in 2009⁶.

Het is de bedoeling met de doelstellingen een ontwikkeling teweeg te brengen waarbij elke lidstaat zich krachtig inzet om meetbare vooruitgang te boeken op belangrijke terreinen die in de vijf centrale streefcijfers worden samengevat. Hoewel de ambities worden beperkt door de huidige moeilijke economische omstandigheden en de lopende begrotingsconsolidatie, zullen de komende jaren verdere inspanningen noodzakelijk zijn om het gewenste EU-peil in 2020 te bereiken.

3. VERWEZENLIJING VAN EUROPA'S GROEIPOTENTIEEL

De kerninitiatieven van Europa 2020 en de EU-hefbomen moeten volledig worden ingezet om de groei te stimuleren. Nu alle kerninitiatieven zijn vastgesteld⁷, moet de aandacht zich richten op de tenuitvoerlegging. De vooruitgang is over het algemeen

⁵ COM(2011) 1151 van 7.10.2011.

⁶ Voorlopige gegevens.

⁷ Een digitale agenda voor Europa (COM(2010) 245 definitief/2 van 19.5.2010), Jongeren in beweging (COM(2010) 477 van 15.9.2010), Innovatie-Unie (COM(2010) 546 van 6.10.2010), Industriebeleid in een tijd van mondialisering (COM(2010) 614 van 27.10.2010), Een agenda voor nieuwe vaardigheden en banen: een Europese bijdrage tot volledige werkgelegenheid (COM(2010) 682 van 23.11.2010), Europees platform tegen armoede en sociale uitsluiting: een Europees kader voor sociale en territoriale cohesie (COM(2010) 758 van 15.12.2010) en Efficiënt gebruik van hulpbronnen (COM(2011) 21 van 26.1.2011).

bevredigend te noemen. Voor elk kerninitiatief is in 2010 en 2011 een aantal belangrijke maatregelen uitgevoerd. Veel maatregelen zijn echter nog slechts voorstellen, die nog door de Raad en het Europees Parlement worden goedgekeurd. Gezien de urgentie van de situatie heeft de Commissie een aantal prioritaire voorstellen met een groot groeipotentieel aangewezen, die met voorrang moeten worden goedgekeurd om de groei aan te zwengelen⁸.

3.1. Europa 2020-kerninitiatief: Innovatie-Unie

De prestaties van Europa op onderzoeks- en innovatiegebied zijn de afgelopen jaren niet voldoende verbeterd, waardoor de al aanzienlijke innovatiekloof met de Verenigde Staten en Japan nog breder is geworden. Een aantal andere grote concurrenten, waaronder China en Brazilië, loopt qua innovatieprestaties al in op de EU⁹. De cijfers op EU-niveau maskeren de sterk uiteenlopende prestaties van de lidstaten, waarvan er enkele (met name Zweden, Denemarken, Finland en Duitsland) goed presteren naar mondiale maatstaven.

Voor Europa's innovatietekort is een aantal verklaringen aangevoerd. Bijvoorbeeld het feit dat Europese bedrijven vaak actief zijn in traditionelere, minder O&O-intensieve sectoren ("path dependency"), dat investeringen in sterker innoverende groeisectoren (zoals biotechnologie of internet) worden geremd doordat de eengemaakte markt, onder meer voor diensten, niet voltooid is, door mindere marktvooruitzichten voor innovatieve producten en door een toenemend tekort aan personeel met de juiste combinatie van vaardigheden, dat de toegang tot financiering moeilijker is, en kaderbeleid en vraagbeleid voor innovatie onvoldoende worden benut, en dat er overal in de EU sprake is van relatief losse banden binnen de "kennisdriehoek".

Het kerninitiatief Innovatie-Unie wil deze uitdagingen aanpakken met 34 specifieke verbintenissen met een duidelijk tijdschema. Over het algemeen zijn goede vorderingen gemaakt. De maatregelen liggen op schema voor 30 van de 34 verbintenissen. Er zijn concrete initiatieven en proefprojecten van start gegaan. Het is de bedoeling dat de Commissie tegen eind 2011, op basis van brede discussies met belanghebbenden, de zes wetgevingsvoorstellen heeft ingediend die in het kerninitiatief zijn aangekondigd: unitaire octrooibeschermering, het normalisatiepakket, Horizon 2020, een nieuw cohesiebeleid, modernisering van het juridische kader voor overheidsopdrachten en een Europees paspoort voor durfkapitaalfondsen.

Europa heeft een sneller en moderner normalisatieproces nodig, betaalbaarder octrooien, meer overheidsopdrachten voor innovatieve producten en diensten, betere toegang tot kapitaal en een echte Europese kennismarkt. De Commissie heeft al voorstellen ingediend om een unitair stelsel voor octrooibeschermering tot stand te brengen, dat de complexiteit en de kosten van octrooien moet verminderen. De Commissie dringt erop aan dat voor eind 2011 een politiek akkoord wordt bereikt over deze voorstellen en over de overeenkomst betreffende een gemeenschappelijk octrooigerecht. Zij heeft ook een normalisatiepakket voorgesteld, dat de totstandkoming van normen moet moderniseren en met 50% moet versnellen.

⁸ Bijlage over specifieke voorstellen op EU-niveau, Jaarlijkse groeianalyse 2012.

⁹ http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/iu-scoreboard-2010_en.pdf

De belangrijkste in 2011 getroffen maatregelen omvatten een proefproject voor een Europees Innovatiepartnerschap inzake “actief en gezond ouder worden”, dat moet bijdragen tot twee extra levensjaren in goede gezondheid, met de daaruit resulterende toename van de inzetbaarheid en vermindering van verlies voor de arbeidsmarkt. Dit doel moet worden bereikt door actoren in de hele innovatiecyclus en alle sectoren te mobiliseren om sneller innovatieve oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen te vinden. In het kader van de voorstellen tot hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid is een Europees innovatiepartnerschap inzake landbouw en plattelandsontwikkeling voorgesteld. Dit zal naar verwachting de aanzienlijke kloof overbruggen die nu bestaat tussen enerzijds onderzoek en anderzijds de verbetering van de landbouwmethoden. Er is ook vooruitgang geboekt met de totstandbrenging van de 48 prioritaire Europese onderzoeksinfrastructuren die worden genoemd in de routekaart die het Europees strategieforum voor onderzoeksinfrastructuren in 2010 heeft opgesteld. Met tien daarvan is al begonnen en voor nog eens zestien kan in 2012 de ontwikkeling van start gaan.

Met naar schatting 19,9% van het bbp van de EU in 2009 hebben overheidsopdrachten een gigantisch potentieel om EU-innovaties naar de markt toe te trekken. De Commissie werkt er samen met de lidstaten aan om dit potentieel beter te benutten. Zij is van plan om voor eind 2011 een voorstel in te dienen om het kader voor overheidsopdrachten te vereenvoudigen en de procedures efficiënter en groener te maken. Dat voorstel omvat een nieuwe specifieke aanbestedingsprocedure voor de ontwikkeling en de aanschaf van nieuwe, innovatieve producten, werken en diensten.

Daarnaast wordt gekeken naar de mogelijkheden om de exploitatie van intellectuele eigendom door het bedrijfsleven te verbeteren. De Commissie heeft een aantal opties onderzocht om de waarde van intellectuele-eigendomsrechten op Europees niveau te versterken. Zij wil in 2012 een debat met de lidstaten starten om verdere maatregelen vorm te geven. Om de banden tussen wetenschappelijk onderzoekers en het bedrijfsleven te versterken, is in 2008 het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT) opgericht. Het EIT wil instellingen voor hoger onderwijs, onderzoeksorganisaties en bedrijven samenbrengen in nieuwe vormen van partnerschap: kennis- en innovatiegemeenschappen. Er zijn al kennis- en innovatiegemeenschappen opgericht op drie gebieden: duurzame energie, klimaatverandering en informatie- en communicatietechnologie, met tot dusver positieve resultaten. De Commissie zal de prestaties van de kennis- en innovatiegemeenschappen van het EIT blijven volgen en evalueren en in het kader van Horizon 2020 komen met voorstellen voor uitbreiding van het EIT vanaf 2014.

De Commissie zal ook ondersteuning geven aan samenwerkingsverbanden tussen het bedrijfsleven en de academische wereld door de oprichting van “Kennisallianties” tussen onderwijsinstellingen en bedrijven ten behoeve van de ontwikkeling van nieuwe interdisciplinaire onderwijsprogramma’s om lacunes in innovatievaardigheden en ondernemerschap aan te pakken. Hiervoor is in 2011 een proefproject van start gegaan. De Commissie zal in 2012 een voorstel presenteren voor een kader voor een Europese onderzoeksruimte en ondersteunende maatregelen om belemmeringen voor mobiliteit en grensoverschrijdende samenwerking uit de weg te ruimen, die eind 2014 in werking moeten treden. In 2012 zal de Commissie ook de “U-Multirank” in het leven roepen: een op prestaties gebaseerde rangschikkings- en informatietool voor het profileren van universiteiten, waarvan de eerste resultaten in 2013 beschikbaar moeten zijn.

Twee lidstaten hebben de aanbeveling gekregen om hun stelsel voor onderzoek en innovatie te verbeteren, met name hun kader voor particuliere research en innovatie. De eerste uitvoeringsindicatoren wijzen uit dat er op dit gebied enige, zij het beperkte vooruitgang is bereikt.

3.2. Europa 2020-kerninitiatief: Een digitale agenda voor Europa

Informatie- en communicatietechnologieën zijn een belangrijke groeimotor, waarmee de helft van de productiviteitsgroei van moderne economieën kan worden verklaard. Europa loopt echter achter op zijn belangrijkste concurrenten met de investeringen in ICT en de uitrol van snelle breedbandverbindingen. Het groei- en werkgelegenheidspotentieel van deze sectoren, die bloeiend zouden moeten zijn, wordt onvoldoende benut.

Er is vooruitgang wat betreft de digitale agenda, zoals gemeten met het scorebord¹⁰ voor dat kerninitiatief, maar de inspanningen moeten worden opgevoerd om de doelstellingen te kunnen halen. Er zijn binnen de zeven pijlers van de digitale agenda 101 maatregelen gepland, waarvan er veertien in 2010 en 2011 zijn afgerond en nog eens vijftig in de komende twaalf maanden kunnen worden voltooid. Door belemmeringen voor de invoering van snel internet weg te nemen en het vertrouwen in de onlineomgeving te versterken, kan de groei van het bbp worden aangejaagd en de concurrentievoorsprong van Europa worden versterkt en kunnen nieuwe banen en zakelijke mogelijkheden worden geschapen. Wat de digitale agenda betreft, is de meest spoedeisende maatregel het creëren van een digitale eengemaakte markt, waarmee de komende tien jaar 4% extra bbp-groei kan worden gegenereerd¹¹.

De mondiale vraag naar **bandbreedte** groeit ieder jaar met 50 tot 60%. Meer dan 50% van de breedbandverbindingen in Japan en 40% in Korea bestaat uit glasvezel, dat een hoge capaciteit heeft, terwijl dat in Europa maar 5% is. Naar verwachting zal een toename van de breedbandpenetratie met tien procentpunten leiden tot een bbp-groei van 0,9 tot 1,5 procentpunt. Investeringen in breedband moeten dan ook een kernonderdeel worden van de groeistrategie van de EU. Daarvoor moeten met name nationale en regionale middelen worden ingezet, moeten de invoeringskosten worden verminderd door passende voorschriften voor ruimtelijke ordening, en moet de nadruk liggen op het benutten van synergieën met de energie-infrastructuur om de invoering van slimme netwerken te versnellen. De Commissie heeft in 2010 een mededeling¹² gepubliceerd waarin zij gemeenschappelijke voorschriften voorstelt voor de ontwikkeling van EU-beleid en nationaal beleid om de breedbanddoelstellingen te verwezenlijken. Deze maatregel moet leiden tot snellere ontwikkeling van zeer snel internet. Naast de mededeling werd ook een aanbeveling goedgekeurd over toegangsnetwerken van de nieuwe generatie, met als doel investeringen te stimuleren door duidelijke en doeltreffende regelgeving.

Met het oog op de intensivering van het mobiele internetverkeer moeten er meer **frequentiebanden** beschikbaar komen. We zien dat smartphones steeds algemener worden (in 2020 wellicht voor 100% van de bevolking wereldwijd) en dat het gebruik

¹⁰ http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/scoreboard/index_en.htm

¹¹ http://ec.europa.eu/bepa/pdf/monti_report_final_10_05_2010_en.pdf

¹² COM(2010) 472 definitief van 20.9.2010.

van tabletcomputers explosief toeneemt (naar schatting 62 miljoen stuks in 2011¹³). Het gebruik van video, dat nu al twee derde van alle mobiele dataverkeer beslaat, vereist meer capaciteit. Systemen die van het radiospectrum gebruikmaken, vertegenwoordigen 2–2,5% van het bbp van de EU (circa 250 miljard euro). De Europese bedrijfstak voor draadloze elektronische communicatie zorgt voor 3,5 miljoen banen, genereert jaarlijks 130 miljard euro belastinginkomsten en draagt 140 miljard euro rechtstreeks bij aan het Europese bbp. Het vijfjarenprogramma voor het radiospectrumbeleid, waarover de instellingen een principeakkoord hebben bereikt, moet door het Europees Parlement en de Raad zo spoedig mogelijk, begin 2012, worden goedgekeurd.

Het groeipotentieel van **elektronische handel** blijft in de EU nog grotendeels onbenut. Elektronische handel is belangrijk voor business-to-business (B2B): 27% van alle bedrijven koopt online en 13% verkoopt online. Voor de detailhandel is het percentage momenteel nog slechts 3,4%. Hoewel 40,4% van de burgers in 2010 een onlineaankoop heeft gedaan, was dat percentage slechts 9% voor grensoverschrijdende aankopen. Volgens recente gegevens zouden de voordelen van de elektronische handel in goederen voor de consument, in de vorm van lagere onlineprijzen en een ruimere keuze, naar schatting rond 11,7 miljard euro bedragen, ofwel 0,12% van het bbp van de EU. Als de omvang van de elektronische handel toeneemt tot 15% van de totale detailhandel en de hindernissen voor de eengemaakte markt worden weggenomen, zou dat voor de consument naar schatting 204 miljard euro voordeel bieden, ofwel 1,7% van het bbp van de EU.¹⁴ Wat de onlineaankoop van muziek en boeken betreft, zien we een opvallend verschil met de Verenigde Staten. Digitale muziekaankopen maakten in 2010 19% uit van de markt voor muziekopnamen in de EU, terwijl dat in de VS 49% was. Twee online muziekaanbieders zijn in alle 27 lidstaten aanwezig, maar de meeste zijn slechts in een of enkele lidstaten beschikbaar. In de VS werden in het eerste kwartaal van 2011 meer elektronische boeken verkocht dan paperbacks, terwijl de EU-markt voor e-books nauwelijks iets voorstelt.

De Commissie heeft in 2011 wetgeving voorgesteld om alternatieve geschillenbeslechting tussen consumenten en bedrijven in de Unie te verbeteren. Daarbij hoorde een specifiek voorstel voor een EU-breed online beroepsinstrument om geschillen in verband met grensoverschrijdende elektronische handel doeltreffend te beslechten. De Commissie zal in 2012 voorstellen aankondigen om elektronische handel te faciliteren, onder meer door wederzijdse erkenning van grensoverschrijdende elektronische authenticatie en elektronische handtekeningen, door voorschriften om de grensoverschrijdende handel in digitale content te stimuleren door modernisering van het Europese auteursrechtenstelsel. De Commissie zal ook maatregelen overwegen ter ondersteuning van marktintegratie op EU-niveau voor betalingen met krediet- en debetkaarten, via internet en mobiel. Zij zal daartoe met een groenboek een raadpleging organiseren. Ook zal zij nieuwe wetgeving voorstellen om het vertrouwen van de consument in elektronische handel te versterken door betere bescherming van persoonsgegevens en door maatregelen op het gebied van handhaving en voorlichting.

Er kan ook aanzienlijke efficiencywinst worden behaald door volledige tenuitvoerlegging van elektronische **aanbestedingsprocedures** in de hele EU: volgens sommige schattingen zou hiermee 50 tot 70 miljard euro kunnen worden bespaard. De Commissie

¹³ Rapport van IDC, september 2011.

¹⁴ Civic Consulting (2011): Consumer market study on the functioning of e-commerce.

schat dat in 2009 slechts zo'n 5% van de aanbestedingen elektronisch is uitgevoerd. In haar voor december 2011 geplande voorstel om de richtlijnen inzake overheidsopdrachten te moderniseren, zijn dan ook maatregelen opgenomen om van elektronische procedures de regel in plaats van de uitzondering te maken.

Om geavanceerde digitale apparaten te ondersteunen, moet er een Europese aanpak van **cloud computing** komen, om Europese bedrijven en overheden de nodige rechtszekerheid te bieden voor het aanbieden en gebruiken van clouddiensten, die zich snel ontwikkelen tot dé methode voor efficiency en ondernemerschap in de digitale economie van vandaag. De gemiddelde bijdrage van cloud computing aan het bbp is naar schatting circa 0,1% op de korte termijn en 0,4% op de middellange termijn, en zal in eerste instantie in Europa 300 000 extra banen opleveren¹⁵. De Commissie zal uiterlijk in 2013 met een Europese aanpak voor cloud computing komen, om Europese aanbieders en gebruikers de nodige rechtszekerheid te bieden.

Er moeten doortastende maatregelen worden genomen om de **veiligheid van internet** te verbeteren en de kosten van het stijgende aantal aanvallen tegen deze essentiële infrastructuur voor de eengemaakte markt te bestrijden. De Commissie is van plan in 2012 een ambitieuze EU-strategie voor internetveiligheid voor te stellen.

3.3. Europa 2020-kerninitiatief: Efficiënt gebruik van hulpbronnen

Europa kan economisch profiteren van de aanpak van de uitdagingen op het gebied van energie, klimaat en hulpbronnen. De Unie streeft ernaar in 2020 20% minder energie te verbruiken. De energierekening van een gemiddeld huishouden zou hierdoor met wel 1000 euro per jaar kunnen dalen en de concurrentiepositie van de Europese industrie zou kunnen verbeteren en tot meer dan 2 miljoen nieuwe banen leiden tussen nu en 2020. In het bredere perspectief van het efficiënte gebruik van hulpbronnen zou volgens de eerste rekenmodellen van de Commissie een vermindering met 15% van de totale materiaalbehoefte (TMR) van de economie leiden tot een toename van het bbp met maximaal 3,6% en zo'n 2,5 miljoen nieuwe banen in de EU. Elke vermindering van de TMR met 1 procentpunt zou voor het bedrijfsleven ongeveer 25 miljard euro en 150 000 nieuwe banen opleveren¹⁶. Het bedrijfsleven kan veel besparen (zo'n 25 miljard euro per jaar alleen al in het Verenigd Koninkrijk) met maatregelen voor efficiënt gebruik van hulpbronnen die weinig of niets kosten, namelijk door grondstoffen efficiënter te gebruiken en minder afval te produceren. Als de sectoren met het grootste potentieel zijn de chemische industrie, de mijnbouw, de metaalindustrie, elektriciteitsproductie, nutsvoorzieningen, de bouwnijverheid en afvalbeheer geïdentificeerd¹⁷. De CO₂-emissies dalen ten gevolge van de economische crisis, maar volgens de ramingen zijn in een aantal lidstaten extra maatregelen nodig om ervoor te zorgen dat de nationale emissiereductiedoelstellingen voor 2020 worden gehaald. Ook zijn doeltreffende maatregelen nodig om de overige doelstellingen met betrekking tot duurzame energie en

¹⁵ F. Etro (2010) "The economic impact of cloud computing", Review of Business and Economics.

¹⁶ De TMR-indicator omvat het totaal aan grondstoffen dat een land uit de natuur wint voor zijn economische activiteit en is een maat voor de materiële basis van een economie. De indicator omvat zowel natuurlijke grondstoffen uit eigen land als hulpbronnen die moeten worden ingevoerd.

¹⁷ Oakdene Hollins (2011) Further Benefits of Business Resource Efficiency.

energiezuinigheid te verwezenlijken. In dit verband is een aanzienlijke vergroting van de investeringen in energie-infrastructuur, transmissienetwerken, hernieuwbare energie en energie-efficiëntie in gebouwen van het grootste belang.

De Commissie heeft 14 van de 20 in het kader van dit kerninitiatief geplande strategische initiatieven gerealiseerd. Om de tenuitvoerlegging van het kerninitiatief verder te stroomlijnen, heeft de Commissie een routekaart met concrete maatregelen opgesteld. Zij identificeert op de routekaart de economische sectoren die de meeste hulpbronnen verbruiken en de grootste milieu-impact hebben en doet suggesties voor instrumenten en indicatoren die als leidraad kunnen dienen voor maatregelen in Europa en daarbuiten. Ook is een voorstel voor een richtlijn ingediend, met een aantal maatregelen op het gebied van energie-efficiëntie om verdere energiebesparingen te realiseren. Daarnaast heeft de Commissie een mededeling aangenomen over de continuïteit van de energievoorziening en internationale samenwerking, waarin een algemene strategie voor de externe betrekkingen van de Europese Unie op energiegebied wordt uiteengezet. De Commissie heeft een routekaart voor een koolstofarme economie vastgesteld, waarop tussenstappen zijn aangegeven voor de verwezenlijking van kosteneffectieve uitstootreducties in overeenstemming met het streven om tegen 2050 een reductie van 80–95% te bereiken. Met een geleidelijke overgang naar een koolstofarme economie kan de energiezekerheid worden verbeterd en kunnen de gemiddelde brandstofkosten voor de EU met 175 tot 320 miljard euro per jaar worden verminderd. Andere voordelen zijn verbetering van de luchtkwaliteit en de volksgezondheid, wat in 2030 een kostenbesparing tot 27 miljard euro per jaar kan opleveren. De Commissie heeft verder een witboek over een concurrerend en zuinig vervoerssysteem gepresenteerd. Dat witboek bevat ambitieuze doelstellingen om de koolstofuitstoot van de vervoerssector te reduceren, een echte interne Europese vervoersruimte te creëren en de afhankelijkheid van olie te verminderen.

De Commissie heeft in 2011 een pakket wetgevingsvoorstellen voor de hervorming van het gemeenschappelijk landbouwbeleid goedgekeurd, in het kader waarvan sterk wordt ingezet op een aanzienlijke verbetering van het beheer van de natuurlijke hulpbronnen. De voorgestelde veranderingen van de eerste en de tweede pijler van het gemeenschappelijk landbouwbeleid beogen een betere integratie van de milieu- en klimaatproblematiek op landbouwbedrijfsniveau en stimuleringsmaatregelen voor de duurzame economische ontwikkeling van plattelandsgebieden.

Voltooiing van de **interne markt voor energie** is een voorwaarde om het volledige besparingspotentieel te realiseren dat met een werkelijk geïntegreerde pan-Europese gas- en elektriciteitsmarkt kan worden bereikt dankzij sterkere liquiditeit en concurrentie. Marktintegratie vergroot bovendien de energiezekerheid en faciliteert de integratie van nieuwe hernieuwbare energiebronnen, dankzij de grotere balanceringszones. Met meer grensoverschrijdende verhandeling van elektriciteit en gas kunnen prijsspieken worden afgevlakt en kunnen nieuwe spelers makkelijker de markt betreden, wat weer leidt tot meer innovatie en concurrentie.

Afstemming van het nationale beleid inzake vraagstukken die de buurlanden aangaan, is essentieel voor het functioneren van de interne energiemarkt. Bij het vaststellen van nationale wetgeving en investeringsprikkels, ook op het gebied van prijzen en belastingen, moet de wisselwerking tussen de verschillende instrumenten zorgvuldig worden beoordeeld, om een stabiel investeringskader voor Europese bedrijven en

aanbieders te waarborgen. In de sector hernieuwbare energie moeten bijvoorbeeld drastische beleidswijzigingen worden vermeden, zeker wanneer deze terugwerkende kracht hebben, om te voorkomen dat de levensvatbaarheid van de productie van hernieuwbare energie door onnodige regelgevingsrisico's wordt ondermijnd. De bestaande steunregelingen voor hernieuwbare energie moeten kosteneffectiever worden. De uitdaging is om grootschalige productie te ondersteunen door de marktdeelnemers in staat te stellen de kosten te drukken, de subsidies te verlagen en hernieuwbare energie in een werkelijk Europese markt te integreren.

In elk energiescenario voor de toekomst speelt de **energie-infrastructuur** een cruciale rol waar het gaat om het evenwicht tussen vraag en aanbod in de hele Unie. De Europese elektriciteits- en gasnetten moeten daarom met spoed worden gemoderniseerd en uitgebreid. De Commissie heeft recentelijk een voorstel ingediend voor een nieuwe verordening inzake energie-infrastructuur, die in de plaats moet komen van de huidige trans-Europese netwerken voor energie (TEN-E)¹⁸. Het nieuwe kader moet ervoor zorgen dat de strategische energienetwerken en opslagfaciliteiten in 2020 in de diverse regio's van de Unie gereed zijn. Met de 9,1 miljard euro aan EU-financiering die in het Commissievoorstel is voorzien voor de Connecting Europe-faciliteit wordt het mogelijk investeringen ter waarde van 200 miljard euro, die nodig zijn voor infrastructuurprojecten van Europees belang tussen nu en 2020, volledig te realiseren. Deze investering zal een sterk positief effect hebben op het bbp en de werkgelegenheid: alles bij elkaar gaat het hier om een stijging van het bbp met 0,4% en 400 000 extra banen in de periode 2011-2020.

Volgens een aantal studies naar **efficiënt gebruik van energie en hulpbronnen** kan de EU, door een betere constructie en beter gebruik van gebouwen, 42% van haar uiteindelijke energieconsumptie¹⁹, ongeveer 35% van haar broeikasgasemissies²⁰ en meer dan 50% van alle ontgonnen materiaal beïnvloeden²¹, en tot 30% water besparen²². 8% van de Europese beroepsbevolking is werkzaam in de bouwnijverheid. Er zijn ongeveer 230 000 mensen betrokken bij de productie en installatie van isolatiemateriaal. Aangezien investeringen in energie-efficiëntie gedeeltelijk worden gefinancierd uit energiebesparingen, kunnen overheidsmaatregelen om hindernissen weg te werken, bijvoorbeeld op het gebied van de toegang tot kapitaal en informatie, een sterk hefboomeffect hebben. Het zou in dit verband goed zijn als de voorgestelde richtlijn inzake energie-efficiëntie snel wordt goedgekeurd, om de afstand tot de Europa 2020-doelstelling te overbruggen, de noodzakelijke kadervoorwaarden te scheppen²³ en de lidstaten in staat te stellen hun streefcijfers voor energie-efficiëntie vast te stellen en eind 2012 de eerste verslagen uit te brengen.

Er is ook ruimte voor betere benutting van de structurele EU-financiering voor energie-efficiëntie en hernieuwbare energie. Investeringen in duurzame energie kunnen ook worden gegenereerd door de EU-steunmechanismen ELENA (European Local Energy Assistance) en EEF (European Energy Efficiency Facility). Tot slot kunnen de

¹⁸ COM(2011) 658 van 19.10.2011.

¹⁹ COM(2007) 860 definitief van 21.12.2007.

²⁰ COM(2007) 860 definitief van 21.12.2007.

²¹ COM(2007) 860 definitief van 21.12.2007.

²² COM(2007) 414 definitief van 18.7.2007.

²³ COM(2011) 370 van 22.6.2011.

investeringskosten voor het opknappen van gebouwen en het stimuleren van energie-efficiëntie in de overheidssector worden gefinancierd (al dan niet met gebruikmaking van een hefboomwerking) door de energiedienstverleners daarbij te betrekken.

Uitfasering van **voor het milieu schadelijke subsidies** leidt tot efficiënter gebruik van hulpbronnen en stimuleert de economische groei. Door inefficiënte subsidies worden verouderde technologieën en bedrijfsstructuren in stand gehouden en investeringen in schone energie en andere groene technologieën belemmerd. Het afschaffen van inefficiënte subsidies kan ook een belangrijk onderdeel zijn van begrotingsconsolidatie. De rechtstreekse derving van ontvangsten kan bijvoorbeeld bijna 0,5% van het bbp van de EU bedragen (60 miljard euro) en het welvaartsverlies door verstoring van de keuze van de consument is substantieel: naar schatting 0,1 tot 0,3% van het bbp (12 tot 37 miljard euro). De Commissie heeft de lidstaten gevraagd om in 2012 de grootste voor het milieu schadelijke subsidies vast te stellen en plannen op te stellen voor afschaffing ervan²⁴.

Er kan veel meer gebruik worden gemaakt van **groene belastingen** die bijdragen tot een oplossing voor de problemen van vandaag en morgen op het gebied van klimaatverandering, waterschaarste, energiezekerheid en de eindigheid van natuurlijke hulpbronnen. Mits budgettair neutraal uitgevoerd, verbeteren groene belastingen, in combinatie met een minder op arbeid gebaseerde heffing, de toewijzing van middelen en stimuleren zij de werkgelegenheid²⁵. Door goedkeuring van het voorstel van de Commissie van 2011 tot herziening van de energiebelastingrichtlijn²⁶ wordt deze verschuiving vergemakkelijkt. Een correcte prijsstelling draagt ook bij tot het stimuleren van nieuwe industrieën en investeringen in groene technologieën.

In het kader van het Europese semester 2011 had een aantal landenspecifieke aanbevelingen betrekking op vraagstukken op het gebied van duurzame groei, zoals de werking van de energiemarkten en de mededinging, netwerkkoppelingen en efficiënt gebruik van hulpbronnen. De eerste gegevens over de tenuitvoerlegging van die aanbevelingen laten voor de meeste lidstaten enige vooruitgang zien.

3.4. Europa 2020-kerninitiatief: Industriebeleid in een tijd van mondialisering

De productiesector heeft de aanzet gegeven tot het herstel uit de economische crisis: de productie is sinds het dieptepunt van begin 2009 met zo'n 15% gestegen. Het economisch herstel is in de EU-industrie de afgelopen maanden echter gestagneerd, terwijl het vertrouwen van het bedrijfsleven is teruggevallen tot het historisch gemiddelde. De onzekerheden over de vooruitzichten voor de Europese economie en de turbulentie betreffende de schulden crisis in het eurogebied hebben het vertrouwen van het bedrijfsleven aangetast. De hoge energieprijzen en de aanhoudende moeilijkheden betreffende de toegang tot financiering hebben eveneens een negatieve invloed op de

²⁴ COM(2011) 571 van 20.9.2011.

²⁵ In een gemiddeld land leidt bijvoorbeeld een permanente vermindering van de gemiddelde belastingdruk op arbeid met één procentpunt op de lange duur tot een verhoging van de werkgelegenheid met naar schatting 0,4 procentpunt. Zie OESO (2006) OECD Employment Outlook 2006 – Boosting Jobs and Incomes: Policy Lessons from Reassessing the OECD Job Strategy, Parijs.

²⁶ COM(2011) 169 van 13.4.2011.

dynamiek van het herstel. Niettemin is de EU-industrie thans beter in staat om een vertraging het hoofd te bieden, doordat zij minder voorraden en een hogere productiviteit heeft dan in 2008.

Het kerninitiatief “Een geïntegreerd industriebeleid in een tijd van mondialisering” omvat zeventig belangrijke maatregelen, waarvan er veel al door de Commissie worden uitgevoerd. De Commissie verricht bijvoorbeeld een grondige beoordeling van de gevolgen van haar vergaande nieuwe beleidsvoorstellen voor het concurrentievermogen en het midden- en kleinbedrijf. Dit geldt voor voorstellen zoals die betreffende de ETS-rechten om het risico van koolstoflekken te verminderen en de richtlijn kapitaalvereisten IV.

De Commissie zal ook concrete maatregelen voorstellen voor het **verminderen van de regelgevingsdruk** voor het midden- en kleinbedrijf, met name zeer kleine bedrijven. De voorgenomen maatregelen houden in dat (zeer) kleine bedrijven worden vrijgesteld van sommige bepalingen, dat kleinere bedrijven sterker worden betrokken bij de formulering van voorstellen voor EU-regelgeving, dat de bestaande mkb-toets wordt uitgebreid met een dimensie voor micro-entiteiten en dat bij voorstellen van de Commissie voor nieuwe EU-regelgeving, de goedkeuring ervan door de EU-wetgever en de uitvoering ervan door de lidstaten een scorebord wordt bijgehouden voor vrijstellingen en minder zware regelingen voor kmo's en micro-ondernemingen.

In februari 2011 is een evaluatie van de **Small Business Act** uitgevoerd²⁷, waarbij het accent lag op betere toegang tot financiering, een gunstiger regelgevingsklimaat en hulp voor het mkb om de uitdagingen van mondialisering aan te pakken. Laatstgenoemd aspect is verder uitgewerkt in een aantal vervolgmaatregelen, zoals de in november 2011 goedgekeurde nieuwe strategie om internationale activiteiten van kleine en middelgrote ondernemingen te ondersteunen²⁸. Bij de evaluatie werd er tevens op gewezen dat de lidstaten het ondernemingsklimaat moeten prioriteren door slimme regelgeving vast te stellen, onnodige regelgeving en vergunningen te verminderen, eenvoudiger procedures in te voeren door middel van e-overheid en de voor het opzetten van een bedrijf benodigde tijd terug te brengen tot drie dagen.

De Commissie zal voor het einde van 2011 een actieplan presenteren om de **toegang tot financiering** voor kmo's te verbeteren. Zij zal daarbij een voorstel voegen om in heel Europa de toegang tot durfkapitaal te vergemakkelijken door middel van een EU-paspoort waarmee durfkapitaalfondsen zich slechts éénmaal hoeven te registreren om in alle 27 lidstaten kapitaal te kunnen werven. Naar verwachting kan dit initiatief, als het slaagt, tot 315 000 extra banen en een verhoging van het bbp van 100 miljard euro opleveren. De Commissie streeft naar afschaffing van elke fiscale behandeling die ongunstig is voor grensoverschrijdende durfkapitaalinvesteringen en naar verlichting van de administratieve last.

Om de concurrentie in alle sectoren van de economie te versterken, zijn niet alleen horizontale, sectorspecifieke producten- en dienstenmarkthervormingen en doeltreffende handhaving van de mededingingsregels nodig, maar ook een algemene

²⁷ COM(2011) 78 van 23.2.2011.

²⁸ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/market-access/internationalisation/index_en.htm

concurrentiebevorderende institutionele structuur op alle niveaus (EU, nationaal, regionaal en plaatselijk) tegen geringe kosten voor de lidstaten. Dit omvat een effectieve rol voor de mededingingsautoriteiten, sectorale regelgevers en justitiële autoriteiten die belast zijn met de bescherming en bevordering van de mededinging. Een goed werkende civiele rechtspraak is een essentiële schakel voor een institutioneel kader dat gunstig is voor mededinging en groei.

Ten aanzien van industriële innovatie heeft de werkgroep cruciale ontsluitingstechnologieën in juni 2011 zijn eindverslag uitgebracht met concrete aanbevelingen over de ontwikkeling en invoering van deze technologieën²⁹. Het marktpotentieel van deze technologieën is enorm, met groeipercentages van jaarlijks 5 tot 16% tot 2020. Daarnaast zijn er belangrijke overloopeffecten op downstreamsectoren in termen van innovatie en groei. De Commissie heeft in juni ook een grote modernisering van het Europese normalisatiestelsel voorgesteld³⁰. Deze houdt in dat het Europese stelsel wordt uitgebreid met normen voor diensten en dat meer erkenning wordt gegeven aan industriële specificaties op ICT-gebied.

De Commissie heeft een aantal **sectorspecifieke initiatieven** voorgesteld, zoals een strategie voor het ruimtevaartbeleid³¹, die de Europese ruimtevaartsector moet versterken, en de herstart van het CARS 21-proces³², dat input moet genereren voor de EU-strategie voor schone en zuinige auto's. Elektrische auto's hebben een groot marktpotentieel, met een potentiële groei van 100 000 hybride voertuigen nu tot 1 miljoen in 2020, terwijl de markt voor volledig elektrische auto's tussen nu en 2020 tot 750 000 voertuigen kan groeien. De Commissie blijft zich tevens inspannen om de zorgen van energie-intensieve sectoren te beantwoorden. Daartoe initieert zij in het bijzonder de regeling voor een duurzame koolstofarme industrie (SILC), stimuleert zij zeer koolstofarme productietechnologieën en ontwikkelt zij een publiek-privaat partnerschap om innovatie in de energie-intensieve verwerkende industrieën te stimuleren.

De eerste gegevens wijzen erop dat de inspanningen van de lidstaten om de landenspecifieke aanbevelingen op dit terrein op te volgen, tot gemengde resultaten hebben geleid. De aanbevelingen betreffende de toegang tot financiering voor het midden- en kleinbedrijf zijn vrij slecht opgevolgd. De situatie is gunstiger wat betreft de maatregelen om het ondernemingsklimaat te verbeteren. Het gaat bijvoorbeeld om verlichting van de administratieve lasten, versterking van de administratieve capaciteit en versterking van de efficiëntie van de rechterlijke macht. Van de tien lidstaten die de aanbeveling hebben gekregen om het ondernemingsklimaat te verbeteren, hebben er zes maatregelen genomen, maar in de meeste gevallen hebben die slechts gedeeltelijk effect.

²⁹ http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/ict/key_technologies/kets_high_level_group_en.htm

³⁰ COM(2011) 311 en COM(2011) 315 van 1.6.2011.

³¹ COM(2011) 152 van 4.4.2011.

³² Eerste vergadering van de herstorte werkgroep op hoog niveau, 10 november 2010.

3.5. Europa 2020-kerninitiatief: Een agenda voor nieuwe vaardigheden en banen

Meer werkgelegenheid en meer arbeidsproductiviteit zijn twee belangrijke motoren voor groei, samen met kapitaalinvesteringen en innovatie. Momenteel zijn er 23 miljoen werklozen in de EU, wat neerkomt op tien procent van de beroepsbevolking.

De lichte verbetering van het Europese werkloosheidscijfer die sinds 2010 was opgetreden, is gestagneerd. Meer dan 40% van de werkzoekenden is langdurig werkloos en dit percentage is met een derde gestegen ten opzichte van twee jaar geleden, toen het 30% bedroeg. In twaalf van de vijftien lidstaten waarvoor gegevens beschikbaar zijn, behoren steeds meer mensen tot een huishouden met zeer lage arbeidsparticipatie.

Economisch herstel zonder werkgelegenheid leidt niet alleen tot hoge economische en maatschappelijke kosten, maar wijst ook op structurele zwakke punten in de arbeidsmarkt die een belemmering vormen voor de groei op middellange en lange termijn. Het economische herstel wordt met name belemmerd door discrepanties in vraag en aanbod van vaardigheden en door tekorten aan bepaalde vaardigheden. Sinds medio 2009 neemt het aantal onvervulde vacatures toe, terwijl de werkloosheid niet daalt. Dit wijst op een onevenwichtige arbeidsmarkt, waar bijvoorbeeld vraag naar en aanbod van vaardigheden niet op elkaar aansluiten of waar sprake is van te weinig mobiliteit, in ieder geval in bepaalde sectoren en regio's.

Het is essentieel een beleid te voeren dat gericht is op een leven lang leren, zodat mensen beschikken over de vaardigheden die nodig zijn op de arbeidsmarkt. In 2000 was 22% van de mensen met een baan in de EU hooggekwalificeerd, terwijl 29% laaggekwalificeerd was. In 2010 waren deze cijfers omgekeerd. Tegen 2020 zal voor 35% van de banen een hoge opleiding vereist zijn, terwijl er 12 miljoen banen voor laagopgeleiden zullen verdwijnen. De onderwijsprestaties zijn op dit moment onvoldoende om deze groeiende vraag naar vaardigheden op de arbeidsmarkt te kunnen beantwoorden. Een op de zeven (14,41%) jongeren (18-24 jaar) in de EU verlaat momenteel het onderwijs met alleen een diploma van lager middelbaar onderwijs en volgt verder geen onderwijs of opleiding meer (vroegtijdige schoolverlaters). De opleiding van velen komt niet overeen met de eisen van de arbeidsmarkt. Daarnaast voldoet meer dan een vijfde van de kinderen niet aan de basisnormen op het gebied van lees- en rekenvaardigheid (gemeten op 15-jarige leeftijd).

In het kader van het kerninitiatief "Een agenda voor nieuwe vaardigheden en banen" worden beleidsmaatregelen ontwikkeld om dit probleem aan te pakken. Er worden goede vorderingen gemaakt met de dertien kernmaatregelen, zoals het Europese vaardighedenpanorama, waarmee wordt gestreefd naar meer transparantie voor werkzoekenden, werknemers, bedrijven en overheden door actuele ramingen over het vaardighedenaanbod en de behoeften van de arbeidsmarkt tussen nu en 2020, die in oktober 2012 zullen worden gepubliceerd, en door sectorale initiatieven in het kader van bijvoorbeeld het actieplan inzake medisch personeel.

Er worden voorstellen uitgewerkt voor de herziening van het Europese arbeidsrecht. De sociale partners zijn bereid te onderhandelen over een herziening van de Arbeidstijdenrichtlijn. Verwacht wordt dat de twee wetgevingsvoorstellen inzake de terbeschikkingstelling van werknemers de komende weken worden goedgekeurd. De

Raad zal naar verwachting in het eerste halfjaar van 2012 een aanbeveling uitbrengen inzake de erkenning van niet-formele en informele leerprocessen. In oktober 2012 moet op internet een programma beschikbaar zijn waarmee burgers de vaardigheden kunnen vastleggen die zij hebben opgedaan met werk of andere activiteiten. De Commissie zal in de tweede helft van 2012 een mededeling publiceren waarin verder wordt nagedacht over de manier waarop het vaardighedenprobleem kan worden aangepakt.

3.6. Europa 2020-kerninitiatief: Jeugd in beweging

Met name jongeren hebben het erg moeilijk op de arbeidsmarkt. De werkloosheid onder jongeren ligt boven de 20%, twee keer zo hoog als voor de hele beroepsbevolking. Door de crisis is het aantal vaste banen gedaald en jongeren worden hier relatief vaker door getroffen. Jongeren zijn weliswaar oververtegenwoordigd in de categorie werknemers met een tijdelijk contract, maar zij hebben niet wezenlijk geprofiteerd van de recente nettogroei van het aantal tijdelijke contracten.

De uitvoering van alle beleidsmaatregelen in het kader van het kerninitiatief "Jeugd in beweging" is begonnen. Enkele belangrijke maatregelen ter bestrijding van jeugdwerkloosheid zijn al van start gegaan, zoals Youth@work, een voorlichtingscampagne om contacten tot stand te brengen tussen jongeren en kleine bedrijven, en de Europese vacaturemonitor, waarin actuele informatie over vacatures wordt verzameld en die ook kan worden gebruikt als een instrument om knelpunten en discrepanties op de arbeidsmarkt vroegtijdig te signaleren.

Op het gebied van onderwijs heeft de Raad op 7 juni 2011 een aanbeveling goedgekeurd inzake coherente, brede en op feiten gebaseerde beleidsmaatregelen die lidstaten kunnen treffen ter bestrijding van voortijdig schoolverlaten. Deze aanbeveling moet nu ten uitvoer worden gelegd.

In oktober 2011 heeft de Commissie een mededeling goedgekeurd over de modernisering van het hoger onderwijs, inclusief een voorstel voor een garantiefaciliteit voor leningen voor Erasmus-studenten, om de mobiliteit van masterstudenten in heel Europa te bevorderen.

Het Europese kader voor jeugdwerkgelegenheid moet zorgen voor robuuste beleidscoördinatie op Europees niveau, binnen de gemeenschappelijke beginselen van flexizekerheid. Het kader bestaat uit vier onderdelen: 1) hulp bij het vinden van de eerste baan en het begin van een loopbaan; 2) ondersteuning van jongeren die zich in de gevarenzone bevinden; 3) passende socialezekerheidsvangnetten voor jongeren bieden; 4) ondersteuning van jonge ondernemers en zelfstandigen. In dit verband heeft de Commissie de lidstaten geadviseerd maatregelen te treffen op de volgende gebieden: jeugdgaranties om ervoor te zorgen dat alle jongeren werk hebben, meer opleiding of activeringsmaatregelen binnen vier maanden na afloop van een baan; "beperkte" arbeidsovereenkomsten voor onbepaalde tijd om de segmentatie van de arbeidsmarkt tegen te gaan; werkloosheidsuitkeringen en maatschappelijke hulp voor jongeren, op basis van wederzijdse verplichtingen. In het kader van het initiatief "Kansen voor jongeren", dat de Commissie voor het eind van het jaar zal presenteren, zijn verdere maatregelen nodig om de overgang naar de arbeidsmarkt te ondersteunen, meer stages te bieden en mobiliteit te bevorderen.

3.7. Europa 2020-kerninitiatief: Europees platform tegen armoede

Het bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt en samenleving is op zichzelf al een waardevolle doelstelling, maar leidt ook tot groei door betere arbeidsmarkresultaten, een stijging van de totale vraag en meer vertrouwen. Op deze drie gebieden doen zich ook grote knelpunten voor robuust herstel voor.

In de paar landen waarvoor al inkomensgegevens beschikbaar zijn waaruit het effect van de economische crisis blijkt, is het besteedbare inkomen van huishoudens aanzienlijk gedaald³³. Daarnaast lijken inkomensarmoede, met name kinderarmoede, en ernstige materiële deprivatie in verschillende lidstaten een steeds groter probleem te vormen. Nu de langdurige werkloosheid toeneemt en werkloosheidsuitkeringen worden afgebouwd, bestaat de kans dat mensen met een laag salaris hun besteedbare inkomen aanzienlijk zien dalen.

De geneigdheid tot consumeren is bij mensen met een laag inkomen doorgaans groot, aangezien ze het grootste deel van hun inkomen moeten besteden aan essentiële goederen en diensten. Daardoor kunnen verdere inkomensdalingen onderaan in de inkomensverdeling een blijvend effect hebben op de binnenlandse vraag en daarmee op de groei³⁴. Daarom is het ook van belang consumenten goed voor te lichten, zodat zij optimale keuzes voor hun welzijn kunnen maken.

Er wordt gewerkt aan de tien belangrijkste acties van het kerninitiatief tegen armoede en sociale uitsluiting. Sommige zijn dit jaar al van start gegaan, zoals de nieuwe Europese agenda voor integratie ter ondersteuning van de inspanningen van de lidstaten om onderdanen van derde landen te stimuleren actief deel te nemen aan onze samenleving, en het EU-kader voor nationale strategieën inzake de integratie van Roma.

In oktober 2011 is het Initiatief voor Sociaal Ondernemerschap goedgekeurd. De belangrijkste maatregelen in het kader daarvan zullen de komende maanden worden gelanceerd, te beginnen met het nieuwe kader voor sociale beleggingsfondsen, de nieuwe investeringsprioriteit voor sociale ondernemingen in de nieuwe structuurfondsen, of de ontwerpverordening inzake een statuut voor Europese stichtingen.

De komende maanden zal normaal gezien ook een witboek inzake pensioenen worden goedgekeurd, waarin wordt bekeken hoe houdbaar en adequaat de pensioenstelsels zijn in de context na de crisis.

Er moet verder worden gewerkt aan de **bestrijding van armoede en sociale uitsluiting** en de modernisering van de socialezekerheidsstelsels volgens de beginselen van actieve inclusie. Met name overheidsdiensten zijn essentieel ter ondersteuning van integratie op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Toegang tot doeltreffende en betaalbare diensten speelt ook een belangrijke rol bij het beperken van de uitgaven en daarmee het vergroten van het besteedbare inkomen van particulieren, waardoor inkomensarmoede en

³³ Bijvoorbeeld met meer dan 15% voor gemiddelde inkomens in Litouwen en Letland, 8% in Estland en 2-4% in Spanje, Ierland en het Verenigd Koninkrijk.

³⁴ IMF (2011): World Economic Outlook Report 2011, *Global Prospects and Policies*, Washington.

ongelijkheid worden beperkt³⁵. Volgens een studie van de OESO naar dienstverlening van de overheid zouden de armoedecijfers aanzienlijk dalen als de kosten van openbare diensten worden opgeteld bij het inkomen. Armoederisicopercentages dalen aanzienlijk (met bijna 40%) wanneer een zwevende armoedegrens wordt gebruikt en zelfs met bijna 80% wanneer een vaste armoedegrens wordt gebruikt. Met uitkeringen in natura zou de armoedekloof dus voor gemiddeld 80% kunnen worden gedicht.

Van de dertig miljoen Europeanen die ouder zijn dan 18 jaar en geen bankrekening hebben, zouden naar schatting 6,4 miljoen mensen er geen kunnen krijgen of er geen durven aanvragen³⁶. De situatie wat betreft het niet hebben van een bankrekening varieert sterk binnen de EU. In Roemenië en Bulgarije had ongeveer de helft van de respondenten geen bankrekening. Consumenten zonder bankrekening lopen grote kans problemen te ondervinden op het gebied van werk, het huren van een woning en het ontvangen van een salaris of een uitkering, en moeten hogere transactiekosten betalen. De aanbeveling van de Commissie inzake de toegang tot een elementaire betaalrekening³⁷ bevat meer details over de maatregelen die nodig zijn om financiële uitsluiting tegen te gaan.

De kosten en de kwaliteit van de huisvesting bepalen in grote mate de levensstandaard en het welzijn, met name van de kwetsbaarste mensen. Dit blijkt duidelijk uit de Europese indicatoren inzake de kosten van huisvesting en woningnood³⁸. In 2010 besteedde 38% van de mensen die het risico lopen tot armoede te vervallen, meer dan 40% van hun besteedbare inkomen aan huisvesting; bij de rest van de bevolking is dat slechts in 6% het geval³⁹. De helft van de groep die het risico loopt tot armoede te vervallen, besteedt 32% van het besteedbare inkomen aan huisvesting, tegen 16% van de rest van de bevolking. Als we de huisvestingskosten nader analyseren, zien we dat huur of hypotheekrente slechts ongeveer 30% van de huisvestingskosten vormen. De overige 70% bestaat uit elementen zoals reparaties, onderhoud, brandstoffen en andere kosten⁴⁰. Volgens het budgetonderzoek van de Commissie vormen huisvesting, water, elektriciteit en brandstof met gemiddeld 27,7% de grootste kostenpost van een huishouden.

De kosten van huisvesting, en met name nutsvoorzieningen, hebben een zeer groot effect op armoede: als het besteedbare inkomen wordt gedefinieerd als hetgeen overblijft na aftrek van de kosten voor huisvesting, stijgt in 2007 het aantal mensen met een inkomen van minder dan 60% onder de (nieuwe) mediaan van 16 naar 22% (voor de EU in haar geheel)⁴¹. Dit maakt duidelijk dat het van het grootste belang is dat Richtlijn 2009/72/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit volledig ten uitvoer wordt gelegd, inclusief artikel 3, lid 8, inzake de aanpak van energiearmoede.

³⁵ Zie OESO (2011): *The impact of publicly provided services on the distribution of resources*, rapport voor de Europese Commissie.

³⁶ European Financial Integration Report 2008, SEC(2009) 19 definitief van 19.1.2009.

³⁷ C(2011) 4977 van 18.7.2011.

³⁸ Zie voor een meer gedetailleerde analyse het document bij het gezamenlijk verslag over sociale bescherming en sociale integratie van 2010, punt 5.2.

³⁹ Volgens de subgroep indicatoren van het Comité voor Sociale Bescherming is de drempel van 40% een aanwijzing dat de huisvestingskosten veel te hoog zijn.

⁴⁰ Zie het verslag over de sociale situatie in de EU in 2009, punt 3.2.1.

⁴¹ Zie het verslag over de sociale situatie in de EU in 2009, figuur 69, blz. 138.

3.8. Aanpak van ontbrekende schakels en knelpunten

3.8.1. *Betere benutting van de eengemaakte markt*

De afgelopen twintig jaar behoorden de totstandbrenging van de interne markt en de openstelling van de grenzen tot de belangrijkste drijvende krachten achter de groei in Europa. Het effect van de integratie van de interne markt van de EU in de periode 1992-2006 wordt geschat op 2,75 miljoen extra banen en 2,1% extra groei van het bbp. De intra-Europese handel is tegenwoordig goed voor respectievelijk 17% en 28% van de wereldhandel in goederen en diensten. Voor elke duizend euro aan welvaart die in een lidstaat wordt gecreëerd, komt naar schatting 200 euro door de handel ten goede aan andere EU-lidstaten.

In de **Akte voor de interne markt** van april 2011 worden twaalf hefbomen beschreven die de interne markt moeten vervolledigen en verdiepen op het gebied van de toegang tot financiering, mobiliteit van de burgers, overheidsopdrachten, beroepskwalificaties, intellectuele-eigendomsrechten, consumentenrechten, diensten, netwerken, de digitale markt, belastingen, regelgeving voor bedrijven, sociaal ondernemerschap en sociale cohesie. De Commissie heeft al verschillende van de in de akte aangekondigde twaalf kernvoorstellen voor wetgeving gepresenteerd en de resterende zullen voor het eind van het jaar volgen (met uitzondering van de voorstellen over systemen voor elektronische handtekeningen, identificatie en authenticatie). Deze voorstellen zouden voor eind 2012 moeten worden goedgekeurd door het Europees Parlement en de Raad, zodat ze snel praktische voordelen in de hele EU kunnen opleveren.

Het is van het grootste belang dat de Akte voor de interne markt ten uitvoer wordt gelegd om een gunstig klimaat voor Europese bedrijven, met name kleine en middelgrote ondernemingen, te creëren en het vertrouwen van consumenten en werknemers te herstellen en te vergroten, zodat zij met een gerust hart kunnen profiteren van de kansen van de interne markt. De Commissie volgt de marktontwikkelingen in alle economische sectoren in haar jaarlijkse scorebord voor de consumentenmarkten en inventariseert daarin op welke punten de markt voor consumenten niet goed werkt. Er bestaat al een aanzienlijke handel in diensten in de EU: deze is goed voor meer dan de helft van de mondiale dienstenhandel, en meer dan de helft daarvan vertegenwoordigt handel binnen de eengemaakte markt. De eengemaakte dienstenmarkt maakt haar volle potentieel echter nog niet waar. Hoewel de dienstensector goed is voor meer dan twee derde van het bbp en de werkgelegenheid van de EU, maken diensten slechts een vijfde uit van de totale handel binnen de EU. De barrières op de eengemaakte dienstenmarkt zijn deels verantwoordelijk voor het gebrek aan mededinging, dat weer leidt tot minder productiviteit.

De interne markt kan dus nog veel extra groei en werkgelegenheid creëren. In het Europees semester 2011 betroffen de meeste landenspecifieke aanbevelingen voor de structuurbeleid de dienstensector, onder andere om de tenuitvoerlegging van de **dienstenrichtlijn**⁴² te bespoedigen, zodat onterechte belemmeringen voor het betreden van de markt worden weggenomen en de professionele dienstverlening verder wordt

⁴² Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt

opengesteld. De dienstenrichtlijn heeft betrekking op zeer diverse economische activiteiten, die goed zijn voor zo'n 45% van de economie van de EU. Daaronder vallen omvangrijke sectoren zoals de detailhandel, de bouw, zakelijke dienstverlening, het toerisme en de meeste gereguleerde beroepen. Volgens voorzichtige schattingen kan het bbp van de EU hiermee met wel 1,5% groeien. Tot dusver is in de lidstaten uiteenlopende vooruitgang geboekt, variërend van enkele hervormingsmaatregelen tot helemaal geen vooruitgang, een en ander afhankelijk van de aanbevelingen.

Om het potentieel van de richtlijn ten volle te benutten, moet er een verschuiving komen van een gerichtheid op naleving naar een streven naar concurrentievergroting. De Commissie zal de kwaliteit van de tenuitvoerlegging blijven onderzoeken en waar nodig formele handhavingsmaatregelen treffen. De Commissie zal in 2012 ook aanvullende maatregelen voorstellen om de interne markt voor diensten te verdiepen.

Er zijn nog andere sectoren met een groot groeipotentieel, die nu nog buiten het toepassingsgebied van de dienstenrichtlijn vallen. In de **sociale en gezondheidssector** zijn bijvoorbeeld in 2000-2009 4,2 miljoen arbeidsplaatsen gecreëerd, meer dan een kwart van alle nieuwe banen in die periode. Deze sector is goed voor 10% van alle banen in landen als Denemarken, Finland, Nederland en Zweden en 5% van de totale economische resultaten. Door de vergrijzing komt er meer vraag naar zulke diensten. De ontwikkeling ervan moet dan ook worden bevorderd. Problemen die moeten worden aangepakt, zijn het gebrek aan gekwalificeerd personeel in sommige lidstaten, de beperking van de vrijheid van vestiging door allerlei onterechte of buitenproportionele restricties en de moeite die moet worden gedaan om beroepskwalificaties in het buitenland erkend te krijgen. Deze problemen spelen ook in andere sectoren, zoals het onderwijs, de bouw, de productiesector en de zakelijke dienstverlening.

Doordat de werkloosheid in sommige lidstaten stijgt, zullen werknemers werk zoeken in andere lidstaten⁴³, waardoor de mobiliteitspatronen in de Europese Unie zullen veranderen. Met de aanstaande modernisering van de EU-wetgeving om de erkenning van beroepskwalificaties te vergemakkelijken⁴⁴ wordt tegemoet gekomen aan de behoeften van lidstaten die worden geconfronteerd met een gebrek aan gekwalificeerde arbeidskrachten en wordt de werkloosheidsdruk verlicht.

Het beleid tot waarborging van het juridische kader voor diensten van algemeen belang (staatssteun en overheidsopdrachten) moet er tot slot voor zorgen dat alle belanghebbenden meer vertrouwen in de interne markt ontwikkelen en dat concurrentievermogen en liberalisering hand in hand gaan met eerbiediging van de sociale rechten van werknemers en burgers.

⁴³ Volgens een recente Eurobarometer-enquête zou 28% van de EU-burgers een baan in het buitenland overwegen.

⁴⁴ Richtlijn 2005/36/EG.

Kader 1. Tenuitvoerlegging van de dienstenrichtlijn

De tenuitvoerlegging van de dienstenrichtlijn was een cruciale mijlpaal voor het verbeteren van de werking van de interne dienstenmarkt. Dankzij de richtlijn is een zeer groot aantal restricties afgeschaft. Nu, twee jaar na het verstrijken van de termijn voor de omzetting van de richtlijn, is er veel bereikt. Honderden discriminerende, onterechte of buitenproportionele eisen (vergunningen, tarieven, economische noodzakelijkheidstoetsen e.d.) zijn afgeschaft. In de meeste lidstaten is er al een operationeel eenloketsysteem tot stand gekomen.

Het potentieel van de dienstenrichtlijn zal pas volledig tot uiting komen als alle lidstaten hebben gedaan wat nodig is voor een volledige omzetting ervan. Dat is nog niet het geval. Om het potentieel van de richtlijn ten volle te benutten, moet er een verschuiving komen van een gerichtheid op naleving naar een streven naar concurrentievergroting.

24 van de 27 lidstaten hebben alle noodzakelijke wetgeving vastgesteld. In Oostenrijk, Duitsland en Griekenland is dit werk bijna afgerond, maar zijn een of meer wetten nog niet voltooid. Op 27 oktober 2011 heeft de Commissie besloten om deze lidstaten voor het Hof van Justitie te dagen wegens niet-naleving van het Europese recht⁴⁵. De Commissie heeft in 2011 lidstaten geholpen de tenuitvoerlegging van de dienstenrichtlijn te verbeteren wanneer er sterke aanwijzingen waren dat die lidstaten de richtlijn onjuist of onvolledig ten uitvoer hadden gelegd⁴⁶. De Commissie zal voor alle lidstaten de kwaliteit van de tenuitvoerlegging blijven onderzoeken en waar nodig formele handhavingsmaatregelen treffen.

Er is nu in 24 van de 27 lidstaten een operationeel eenloketsysteem. De drie lidstaten met vertraging zijn Roemenië, Slovenië en Slowakije. Het functioneren van de loketten moet echter sterk worden verbeterd. De belangrijkste lacune betreft de beschikbaarheid van elektronische procedures (d.w.z. de mogelijkheid om administratieve formaliteiten online af te handelen). In slechts een derde van de lidstaten is dat voor een voldoende aantal procedures mogelijk⁴⁷. Via de loketten van Bulgarije, Ierland en Malta kunnen nog helemaal geen procedures online worden afgehandeld. In negen lidstaten kan dat slechts voor een klein aantal procedures⁴⁸. In de meeste lidstaten is het voor buitenlandse gebruikers nog erg moeilijk om het nationale loket te gebruiken, soms vanwege de taal (in Frankrijk, Hongarije, Italië en Oostenrijk is het loket slechts toegankelijk in de landstaal), maar ook om technische redenen: de meeste lidstaten aanvaarden slechts de nationale methoden om een aanvraagformulier elektronisch te ondertekenen of zich elektronisch te legitimeren. De loketten moeten in het algemeen gebruikersvriendelijker worden en meer inspelen op de behoeften van ondernemers.

In het kader van haar inspanningen voor de tenuitvoerlegging van de dienstenrichtlijn pakt de Commissie in 2012 een aantal tekortkomingen aan die bij een toetsing aan het licht zijn gekomen. Er zijn nog steeds grote hindernissen voor grensoverschrijdende dienstverlening, zoals specifieke eisen die lidstaten stellen aan personen die aandelen hebben in een bedrijf of beperkingen met betrekking tot de rechtsvorm die de dienstverlener moet aannemen. Er zijn ook enkele praktische problemen doordat de lidstaten op grote schaal gebruik maken van de mogelijkheid om bepaalde dienstenactiviteiten voor te behouden aan dienstverleners die aan bepaalde eisen voldoen, met name grensoverschrijdende handel. De concurrentie tussen dienstverleners die breedband-, energie- en vervoersinfrastructuur gebruiken, moet worden gestimuleerd. Er moet eerlijke

⁴⁵ IP/11/1283 van 27.10.2011.

⁴⁶ Er zijn besprekingen gehouden met Bulgarije, Cyprus, Letland, Litouwen, Portugal en Griekenland.

⁴⁷ Denemarken, Estland, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Spanje, Tsjechië, het Verenigd Koninkrijk en Zweden.

⁴⁸ Cyprus, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Hongarije, Litouwen, Letland en Polen.

toegang worden geboden tot distributienetwerken en nieuwkomers moeten gemakkelijker toegang krijgen, zodat de prijzen van nutsdiensten voor het bedrijfsleven omlaag kunnen. Afschaffing van onnodige beperkingen van de openingstijden voor de detailhandel kan nieuwe investeringen stimuleren en de consumentenbestedingen stimuleren. Deze inspanningen moeten worden aangevuld met de volledige tenuitvoerlegging van de derde postrichtlijn.

3.8.2. *Optimale benutting van EU-fondsen*

In het huidige economische klimaat benadrukt de Commissie de noodzaak om de bestaande begrotingsmiddelen van de EU maximaal te benutten en een nieuw meerjarig financieel kader vast te stellen dat de doelstellingen van Europa 2020 ten volle ondersteunt⁴⁹.

De bestaande begrotingsonderdelen kunnen een aanzienlijke impuls geven aan de groei in de EU. Grootschalige investeringen via het Cohesiefonds en het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling (EFRO) leiden met name tot verbeteringen op het gebied van milieu, vervoersinfrastructuur, energie en breedbandverbindingen en kunnen rechtstreeks effect hebben op groei en werkgelegenheid. Naast deze directe investeringen biedt het EFRO waardevolle ondersteuning voor ondernemers, investeringen in bedrijven, innovatie en onderzoek en ICT voor het bedrijfsleven. Het Europees Sociaal Fonds (ESF) omvat vier prioritaire gebieden: werkgelegenheid, met name ook voor kansarme groepen en jongeren, vaardigheden en een leven lang leren, vergroting van het aanpassingsvermogen van de arbeidsmarkt en bevordering van sociale inclusie. Deze steun sluit doorgaans aan bij de aanbevelingen die aan de lidstaten zijn gedaan in het kader van de strategie Europa 2020.

Om ervoor te zorgen dat de structuurfondsen meer groei genereren zouden de lidstaten de financiering moeten **richten of heroriënteren** op rechtstreekse steun voor acties die verband houden met landenspecifieke aanbevelingen of gebieden met een groot groeipotentieel door gebruik te maken van de flexibiliteit in hun programma's. In sommige gevallen moeten middelen wellicht worden **geherprogrammeerd** om groeibronnen beter aan te boren door intensiever en direct gebruik van EU-fondsen. Acties ter ondersteuning van de groei zijn bijvoorbeeld:

- de liquiditeit van het midden- en kleinbedrijf in het lastige bancaire klimaat verbeteren door meer gebruik te maken van de financiële instrumenten in het kader van JEREMIE (leningen, garanties en durfkapitaal);
- meer investeren in energiezuinige gebouwen (zoals gebeurt in Frankrijk); dit zou ook bijdragen tot behoud van werkgelegenheid in de bouwsector, die zwaar getroffen is door de crisis en waar redelijk wat capaciteit onbenut blijft;
- efficiënt gebruik van hulpbronnen stimuleren door te investeren in ecologische innovatie, energie uit hernieuwbare bronnen en milieutechnologie;
- grote projecten in convergentieregio's bespoedigen (zoals gebeurt in Griekenland);

⁴⁹ Zie ook het advies van het Comité van de Regio's van 12 oktober 2011 over de rol van regionale en lokale overheden in de verwezenlijking van de doelstellingen van Europa 2020.

- een lijst opstellen van versneld aan te pakken prioritaire projecten, die klaar zijn om uitgevoerd te worden en die rechtstreeks kunnen bijdragen aan groei, ter vervanging van programma's die de verwachtingen niet waarmaken. De Commissie is bereid hierbij te helpen, zoals zij reeds doet voor Griekenland en Roemenië;
- het gebruik van beschikbare middelen bespoedigen door programma's te concentreren op minder prioriteiten om een optimaal klimaat voor groei te scheppen en de regionale kloven te dichten, zoals onlangs overeengekomen met Italië in het kader van het cohesie-actieplan.

Alle lidstaten moeten eind 2012 verslag uitbrengen⁵⁰ over de prestaties en de resultaten en de vooruitgang die is geboekt met de doelstellingen van het cohesiebeleid en de bijdrage aan Europa 2020.

Om ervoor te zorgen dat in deze tijden van **budgettaire beperkingen niet-gebruikte middelen** sneller worden uitbetaald, heeft de Commissie op 1 augustus 2011 voorgesteld om de cofinancieringspercentages te vergroten om de EU-economieën met de grootste problemen uit het slop te helpen. Op grond van dit voorstel zou EU-cofinanciering beschikbaar worden gesteld aan Griekenland, Ierland, Portugal, Roemenië, Letland en Hongarije zodat deze landen projecten ter bevordering van de groei en het concurrentievermogen kunnen uitvoeren. In totaal zou hier een bedrag van 2,884 miljard euro mee gemoeid zijn. De Raad en het Europees Parlement worden opgeroepen dit voorstel nog voor het einde van het jaar goed te keuren.

De Commissie boekt goede vorderingen met het uitwerken van de blauwdruk voor de **nieuwe EU-begroting**, die zal zijn gericht op groei en werkgelegenheid overeenkomstig de strategie Europa 2020. Voor de faciliteit "Connecting Europe", het cohesiebeleid, het gemeenschappelijk landbouwbeleid en plattelandsontwikkeling zijn al gedetailleerde voorstellen goedgekeurd. Voor andere, zoals Horizon 2020, is de goedkeuringsprocedure bijna afgerond. Voor deze juridische grondslagen zullen ook beleidskaders worden vastgesteld, zoals de herziene richtsnoeren inzake trans-Europese vervoers- en energienetwerken, en begin 2012 een strategisch kader inzake middelen die onder gedeeld beheer vallen⁵¹ en een op het gebied van onderzoek en innovatie. Deze kaders bepalen aan welke terreinen prioritaire EU-steun moet worden verleend en zorgen voor betere coördinatie tussen de verschillende financieringsprogramma's.

De noodzaak om ervoor te zorgen dat EU-middelen worden gebruikt voor doeltreffende investeringen die de groei bevorderen, vormt een belangrijk onderdeel van de voorstellen in het kader van het meerjarig financieel kader. In de voorstellen voor het cohesiebeleid zijn dat bijvoorbeeld de mechanismen voor thematische focus van de prioriteiten in het kader van Europa 2020, concentratie van middelen en de nieuwe bepalingen inzake de voorwaarden om ervoor te zorgen dat de EU-financiering zich concentreert op resultaten en een krachtige stimulans vormt voor de lidstaten om ervoor te zorgen dat de doelstellingen op het gebied van groei en werkgelegenheid worden verwezenlijkt. Met

⁵⁰ Volgens de bestaande regels zijn nationale strategische rapporten vereist.

⁵¹ EFRO, ESF, Cohesiefonds, Visserijfonds en plattelandsontwikkeling.

elke lidstaat zal een partnerschapscontract worden gesloten om ervoor te zorgen dat nationale en EU-financiering elkaar wederzijds versterken.

Vooruitlopend op de **faciliteit "Connecting Europe"** van het volgende meerjarig financieel kader heeft de Commissie een proefproject inzake het projectobligatie-initiatief voorgesteld voor een bedrag van 230 miljoen euro. Het doel van dit initiatief is om investeringen te mobiliseren op terreinen die groei en werkgelegenheid genereren. Vanwege de grootschalige en dringende behoeften aan infrastructuur in combinatie met de lange aanlooptijd van de projectvoorbereiding is het noodzakelijk om de schaarheid aan financiering op korte termijn aan te pakken. Nu de overheidsbegrotingen krimpen, moeten innovatieve oplossingen worden gevonden om meer gebruik te maken van spaargeld van particulieren en meer financiële instrumenten te creëren voor projecten op het gebied van energie, vervoer en ICT. Aangezien de financieringsmogelijkheden voor infrastructuurprojecten afgenomen zijn, moeten alternatieve bronnen worden gevonden. Idealiter zouden voor commercieel interessante infrastructuurprojecten EU-middelen moeten worden gecombineerd in een partnerschap met de kapitaalmarkt en de bancaire sector, met name via de Europese Investeringsbank (EIB), het bij het Verdrag ingestelde financiële orgaan van de EU.

3.8.3. Benutting van het potentieel van de wereldmarkt

De interne markt blijft de kern van de Europese economie, maar het aandeel van de internationale handel in de groei is nu hoger dan ooit – in 2010 was deze verantwoordelijk voor ongeveer 25% van de groei in de EU. Op korte termijn zal het grootste deel van de economische groei buiten Europa plaatsvinden. Tegen 2015 zal zelfs 90% van de economische groei buiten Europa worden gegenereerd. Het groeipotentieel van de EU hangt af van de mate we van die groei elders kunnen profiteren. De snelst groeiende markten zijn echter minder open dan de EU.

Onze externe economische betrekkingen zijn evenwel goed ontwikkeld. De EU zal de betrekkingen met alle partners, met name ontwikkelingslanden, voortzetten en aanpassen aan de veranderende context. De VS en China zijn onze belangrijkste handelspartners. De EU heeft met strategische partners nieuwe, brede instrumenten ontwikkeld (bijvoorbeeld TEC met de VS op het gebied van samenwerking inzake elektrische voertuigen en HED met China op het gebied van innovatie). De snelst groeiende economieën bevinden zich in Azië. De regionale economische integratie in dat deel van de wereld gaat snel vooruit en de EU wil profiteren van de kansen die dat biedt. Een vrijhandelszone met India is een van de belangrijkste doelstellingen van de EU. Azië is niet alleen een belangrijke exportmarkt voor de EU, maar ook een cruciaal element in de toeleveringsketen. De EU heeft belang bij de integratie van Rusland in het mondiale economische systeem en bij een potentiële vrijhandelszone. Ook met de Mercosur en Japan worden de mogelijkheden voor een vrijhandelszone verkend. De handelsagenda met de **buurlanden** gaat verder dan groei en werkgelegenheid, maar omvat ook veiligheid en solidariteit. De nabuurschapsregio is, als de op vier na grootste handelspartner van de EU, ook economisch van belang. Wat betreft het zuidelijke Middellandse Zeegebied concentreert de EU zich op vrijhandelszones en kortetermijninitiatieven. De EU onderhoudt ook betrekkingen met Oekraïne (diepe en brede vrijhandelszone) en andere landen van het Oostelijk partnerschap.

In het kader van het initiatief inzake grondstoffen en grondstoffenmarkten⁵² zijn maatregelen voorgesteld om de toegang tot grondstoffen op de wereldmarkt voor de Europese industrie te waarborgen en de transparantie van de financiële en grondstoffenmarkten te vergroten.

Meer handel en investeringen op mondiaal niveau is cruciaal voor de stabiliteit en duurzaamheid van het economisch herstel, de groei en de werkgelegenheid in Europa. In dit verband richt de EU zich prioritair op de sluiting van handelsovereenkomsten die al in voorbereiding zijn: 1) afhankelijk van de opstelling van de partners streeft de EU naar afronding van de onderhandelingen met India en Oekraïne tegen de tijd dat de volgende topbijeenkomsten met deze landen plaatsvinden; 2) afhankelijk van de opstelling van de partners streeft de EU ernaar de onderhandelingen met Canada, Singapore en Maleisië uiterlijk in 2012 af te ronden; en 3) begin 2012 zouden de overeenkomsten met Peru en Colombia, waarvoor de onderhandelingen al zijn afgesloten, formeel moeten worden afgerond.

⁵² COM(2011) 25 van 2.2.2011.

Overzicht van de landenspecifieke aanbevelingen voor de lidstaten per beleidsterrein

	Overheidsfinanciën				Arbeidsmarkt				Structuurbeleid					Financiële stabiliteit		
	Begrotings-consolidatie	Houd-baarheid op lange termijn	Begro-tings-kader	Belas-tingen	Loon-vorming	Actief arbeids-markt-beleid	Arbeids-partici-patie	Onder-wijs	Netwerk-industrieën	Energie-efficiëntie	Diensten sector	Zakelijk klimaat en MKB	O&O, innovatie	Openbare diensten, cohesie-beleid	Bancai-re sector	Woning-markt
AT	x	x	x	x			x	x			x					
BE	x	x		x	x	x	x		x		x				x	
BG	x	x	x		x		x	x	x	x				x		
CY	x	x	x		x		x	x	x	x					x	
CZ	x	x		x		x	x	x				x		x		
DE	x		x				x	x	x		x				x	
DK	x	x		x			x	x			x			x		x
EE	x			x		x	x	x	x	x						
ES	x	x		x	x	x		x			x	x			x	
FI	x	x				x	x	x			x	x		x		
FR	x	x		x	x	x	x	x			x			x		
HU	x		x	x		x	x					x		x		
IT	x		x		x	x	x				x	x	x	x		
LT	x	x	x	x			x		x	x	x	x				
LU	x	x			x	x	x	x								
MT	x	x	x		x	x	x	x		x				x		
NL	x	x				x	x					x	x			
PL	x	x	x				x	x	x			x	x	x		
SE	x						x									x
SI	x	x	x			x	x	x			x	x		x	x	
SK	x	x	x	x		x		x						x		
UK	x	x		x			x	x				x				x
	22	17	11	11	8	13	20	16	7	5	11	10	3	11	5	3

Noot 1: Voor Ierland, Letland, Griekenland, Portugal en Roemenië is de enige aanbeveling om de bestaande verbintenissen in het kader van de EU-/IMF-programma's voor financiële steun uit te voeren.

Noot 2: Het aantal kruisjes komt niet noodzakelijkerwijs overeen met het aantal aanbevelingen, omdat een aanbeveling vaak betrekking heeft op meer dan één terrein.

Doelstellingen Europa 2020⁵³

* Landen die voor hun nationale doelstelling een andere indicator gebruiken dan voor de centrale EU-doelstelling.

Streefcijfers van de lidstaten	Werkgelegenheid (in %)	O&O in % van bbp	Emissiereductie-doelstellingen (ten opzichte van 2005) ⁵⁴	Hernieuwbare energie	Energie-efficiëntie – vermindering van energieverbruik in miljoen ton ⁵⁵	Voortijdig schoolverlaten in %	Hoger onderwijs in %	Daling van het aantal mensen waarvoor armoede of sociale uitsluiting dreigt
AT	77-78%	3.76%	-16%	34%	7.16	9.5%	38% (inclusief ISCED-niveau 4, dat momenteel circa 12% bedraagt)	235 000
BE	73.2%	3.0%	-15%	13%	9.80	9.5%	47%	380 000
BG	76%	1.5%	20%	16%	3.20	11%	36%	500 000*
CY	75-77%	0.5%	-5%	13%	0.46	10%	46%	27 000
CZ	75%	1% (alleen overheid)	9%	13%	nvt	5.5%	32%	Handhaving op het niveau van 2008 (15,3% van de totale bevolking), streven om dit met 30 000 te verlagen
DE	77%	3%	-14%	18%	38.30	<10%	42% (inclusief ISCED-niveau 4, dat momenteel 11,4% bedraagt)	330 000 (langdurig werklozen)*
DK	80%	3%	-20%	30%	0.83	<10%	Ten minste 40%	22 000 (personen in huishouden met lage arbeidsparticipatie)*
EE	76%	3%	11%	25%	0.71	9.5%	40%	Daling met 61 860 van het aantal mensen waarvoor armoede dreigt*
EL	70%	Geen streefcijfer beschikbaar	-4%	18%	2.70	9.7%	32%	450 000

⁵³ De definitieve nationale streefcijfers zijn in april 2011 in de nationale hervormingsprogramma's vastgelegd.

⁵⁴ De nationale emissiereductiedoelstellingen die in Beschikking 2009/406/EG (ofwel "beschikking inzake de verdeling van de inspanningen") worden genoemd, betreffen de emissies die niet onder het emissiehandelssysteem vallen. De emissies die onder het emissiehandelssysteem vallen, zullen met 21% worden verminderd ten opzichte van 2005. De dienovereenkomstige totale emissiereductie zal -20% bedragen ten opzichte van 1990.

⁵⁵ NB De nationale prognoses lopen ook uiteen wat het basisjaar/de basisjaren betreft waarvan bij de raming van de besparingen is uitgegaan.

ES	74%	3%	-10%	20%	25.20	15%	44%	1 400 000-1 500 000
FI	78%	4%	-16%	38%	4.21	8%	42% (enge nationale definitie)	150 000
FR	75%	3%	-14%	23%	34.00	9.5%	50%	Daling van het aantal mensen waarvoor armoede dreigt met een derde of 1 600 000 mensen in de periode 2007-1012*
HU	75%	1.8%	10%	14.65%	2.96	10%	30.3%	450 000
IE	69-71%	ong. 2% (2,5% van bbp)	-20%	16%	2.75	8%	60%	186 000 tegen 2016*
IT	67-69%	1.53%	-13%	17%	27.90	15-16%	26-27%	2 200 000
LT	72.8%	1.9%	15%	23%	1.14	<9%	40%	170 000
LU	73%	2.3-2.6%	-20%	11%	0.20	<10%	40%	Geen streefcijfer
LV	73%	1.5%	17%	40%	0.67	13.4%	34-36%	121 000*
MT	62.9%	0.67%	5%	10%	0.24	29%	33%	6 560
NL	80 %	2,5 %	-16%	14%	nvt	<8 %	>40% naar verwachting 45% in 2020	93 000*
PL	71%	1.7%	14%	15.48%	14.00	4.5%	45%	1 500 000
PT	75%	2.7-3.3%	1%	31%	6.00	10%	40%	200 000
RO	70%	2%	19%	24%	10.00	11.3%	26.7%	580 000
SE	Ruim boven 80%	4%	-17%	49%	12.80	<10%	40-45%	Daling van het percentage personen zonder werk (met uitzondering van voltijds studenten), langdurig werklozen en arbeidsongeschikten tot ruim onder 14% tegen 2020*
SI	75%	3%	4%	25%	nvt	5%	40%	40 000
SK	72%	1%	13%	14%	1.65	6%	40%	170 000
UK	Geen streefcijfer in het NHP	Geen streefcijfer in het NHP	-16%	15%	nvt	Geen streefcijfer in het NHP	Geen streefcijfer in het NHP	Bestaande streefcijfers van de Child Poverty Act van 2010

Raming EU	73.70-74%	2.65-2.72%	-20% (ten opzichte van 1990)	20%	206.9	10.3-10.5%	37.5-38.0% ⁵⁶	
Centrale doelstelling EU	75%	3%	-20% (ten opzichte van 1990)	20%	Toename van energie-efficiëntie met 20% (= 368 miljoen ton)	10%	40%	20 000 000

⁵⁶ Berekening exclusief ISCED 4 (Duitsland, Oostenrijk); resultaat inclusief ISCED 4: 39,9-40,4%.